

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 543/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti ESCO Krupina, spol. s r. o., Svätotrojičné námestie 1, Krupina, zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 9710/34, Bratislava, pre namietané porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 6 Cb 8/2014-76 z 28. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti ESCO Krupina, spol. s r. o., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. októbra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti ESCO Krupina, spol. s r. o., Svätotrojičné námestie 1, Krupina (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 Cb 8/2014-76 z 28. júla 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 6. novembra 2013 sa sťažovateľka ako žalobkyňa domáhala proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 758 969,04 € s príslušenstvom z titulu zmluvnej pokuty súvisiacej s neuhradením „*príslušnej faktúry podľa čl. II*“ zmluvy o poskytovaní služieb z 22. júna 2009 odporcom, predmetom ktorej bolo poskytnutie služieb sťažovateľky pri „*odbere, odvoze a zneškodnení zmesi popolčeka a škváry, ktorá vzniká spálením hnedého uhlia*“. Na základe návrhu žalovaného z 19. marca 2014 okresný súd napadnutým uznesením podľa § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (účinného do 13. júna 2016, ďalej len „OSP“) zaviazal sťažovateľku zložiť preddavok na trovy konania v sume 37 948,45 € v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Rovnakú povinnosť okresný súd uložil aj žalovanému.

3. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že okresný súd napadnutým uznesením konal a rozhodol v rozpore s uvedenou právnou normou, ktorej nesprávnou a svojvoľnou

aplikáciou došlo k porušeniu jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti vyslovuje názor, že

„- podľa dôvodovej správy k zákonu č. 388/2011 Z. z., ktorým sa zaviedol inštitút preddavkov na trovy, sa tento zákon vzťahuje iba na návrhy, ktoré sa javia ako šikanózne, teda s cieľom v čo najväčšej miere eliminovať takéto šikanózne návrhy... ;o taký prípad v prejednávanej veci nešlo, keď si sťažovateľ uplatňuje zmluvnú pokutu dohodnutú účastníkmi konania po tom, čo ju do zmluvy zakotvila žalovaná strana;

- sa relevantne nezaoberal posudzovaním aktuálnych majetkových pomerov sťažovateľa v čase rozhodovania o preddavku (§ 154 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 2 OSP), ale svoje rozhodnutie založil na špekuláciách, vychádzajúcich z dôb minulých (rok 2012), hypotetických a svojvoľných, pretože z uvedenej sumy 1.351.718,49 EUR – z ktorej za oneskorenú platbu žalovaným žalujúcemu sťažovateľovi, sa v tomto konaní uplatňuje dohodnutá zmluvná pokuta za toto porušenie zmluvnej povinnosti – sťažovateľ musel zaplatiť 20 % DPH a 20 % daň z príjmu, ako aj ďalšie výdaje, takže nemal reálne uvedenú sumu ani v roku 2012;

- oprávnenie súdu pri aplikácii § 138 v rámci riešenia preddavku podľa § 141a OSP, nespočíva celkom v diškrécii rozhodujúceho súdu, lebo musí byť – ako každé iné súdne rozhodnutie – vždy zbavené akýchkoľvek prvkov ľubovôle a musí za všetkých okolností šetriť základné práva účastníkov.“

4. Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že okresný súd jej neposkytol „ochranu legitímneho očakávania i majetku, chránených čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 protokolu č. 1 k dohovoru, keď jeho postup bol v rozpore so správnou interpretáciou a aplikáciou ust. § 141a OSP, v dôsledku čoho musel zaplatiť preddavok na trovy konania, hoci jeho majetkové pomery odôvodňovali oslobodenie od ich platenia“.

5. Sťažovateľka napokon tvrdí, že bezvýhradnou akceptáciou „iba“ návrhu žalovanej strany okresným súdom došlo k porušeniu jej základného práva účastníkov na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

6. Keďže proti napadnutému uzneseniu okresného súdu nebol prípustný riadny opravný prostriedok, sťažovateľka ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu pod hrozbou zastavenia konania okresným súdom uloženú povinnosť splnila, pričom uvádza, že *„sťažovateľ si na preddavok peniaze požičal od tretích osôb, aby súdu nedal príležitosť pokračovať vo svojom naznačenom scenári vysloviť denegatio iustitiae“*.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením okresného súdu č. k. 6 Cb 8/2014-76 z 28. júla 2015 bolo porušené jej základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 €.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

13. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu č. k. 6 Cb 8/2014-76

z 28. júla 2015, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v sume 37 948,45 €.

14. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľke je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu k obsahu označených práv, preto ju nepovažoval za potrebné duplicitne citovať.

15. Ústavný súd konštatuje, že problematikou úhrady preddavku na trovy konania podľa § 141a OSP (účinného do 13. júna 2016) sa zaoberal ešte predtým, ako v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy nálezom č. k. PL. ÚS 30/2015-55 z 11. mája 2016 vyslovil, že *„Ustanovenie § 141a Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“*

16. Ústavný súd pritom už v nálezoch sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 a sp. zn. I. ÚS 207/2012 z 28. novembra 2012 judikoval, že *„Zo štruktúrálnej formulácie a obsahovej gradácie ustanovenia § 141a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva podmienenosť jeho použitia iba v príčinnej súvislosti s preskúmaním dvoch základných predpokladov, ktoré musia byť kumulatívne naplnené, a to jednak preskúmaním predpokladu na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 Občianskeho súdneho poriadku a jednak aj preskúmaním výšky žalovaného nároku vzhľadom na sumu životného minima.“*

17. Okrem toho ústavný súd v minulosti vyslovil, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok môže dotknúť niektorého z účastníkov konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (III. ÚS 712/2014, podobne rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/2009). Nedostatok finančných prostriedkov sťažovateľa – právnickej osoby nemôže byť sám osebe dôvodom na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov (III. ÚS 559/2011).

18. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach posudzovaného prípadu nebolo jeho úlohou prehodnocovať správnosť meritórnych záverov okresného súdu týkajúcich sa povinnosti sťažovateľky zložiť preddavok na trovy konania, ale preskúmať to, či jeho závery ústavno-právne obstoja v interakcii s ich odôvodnením, v rámci ktorého bol okresný súd povinný zohľadniť a fakticky preskúmať ako osobné a majetkové pomery sťažovateľky, tak aj výšku žalovaného nároku vzhľadom na sumu životného minima.

19. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k názoru, že okresný súd obe zákonné podmienky vo vzťahu k sťažovateľke splnil, keď „*po vykonaní dokazovania listinnými dôkazmi (tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, výpis z [redacted] katastrálne územie [redacted], daňové priznanie k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie roku 2014 a oznámenie Okresného dopravného inšpektorátu v [redacted])*“ a následnej „*konfrontácii takto preukázanej finančnej a majetkovej situácie s výškou súdneho poplatku (ktorý v prejednávanej veci predstavuje sumu 33.193,50 €) dospel k záveru, že u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu... Keďže predmetom konania je nárok na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ($400 \times 198,09 \text{ €} = 79.236 \text{ €}$) a majetkové pomery navrhovateľa neodôvodňujú jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, je návrh odporcu na zloženie preddavku na trovy konania dôvodný.“.*

20. Napadnuté uznesenie okresného súdu teda nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z ústavno-právneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov okresného súdu vyjadrených v napadnutom uznesení, keďže v rozhodnom čase konal v medziach svojej právomoci, pričom aj relevantné ustanovenia v tom čase účinného procesného kódexu, ktoré mu umožňovali rozhodnúť zvoleným spôsobom, interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom. Možno teda zhrnúť, že závery okresného súdu

vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a ústavne akceptovateľné.

21. Skutočnosť, že konanie pred všeobecným súdom neprebíha podľa predstáv sťažovateľov, sama osebe nie je právnym základom na namietnutie porušenia ich práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy sťažnosťou podanou ústavnému súdu, pretože do obsahu tohto práva nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 240/2013).

22. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v tejto časti ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

23. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka si povinnosť uloženú jej napadnutým uznesením okresného súdu splnila ešte pred podaním sťažnosti, pričom tvrdí, že *„sťažovateľ si na preddavok peniaze požičal od tretích osôb, aby súdu nedal príležitosť pokračovať vo svojom naznačenom scenári vysloviť denegatio isustitiae“*, ani eventuálne vyhovenie jej návrhu ústavným súdom by v súčasnosti nemalo vo vzťahu k namietanému konaniu okresného súdu žiadnu právnu relevanciu.

24. Vzniknutá situácia je v teórii a praxi ústavného súdnictva označovaná výrazom *„mootness“* (pozri Barron, J., Dienes, C.: *Constitutional Law*. 4. vyd., St. Paul 1995, s. 83-85) alebo ako nedostatok podmienky bezprostredného a trvajúceho zásahu (*unmittelbare und gegenwärtige Betroffenheit*) v praxi Spolkového ústavného súdu (napr. K. Schleich: *Das Bundesverfassungsgericht*. 3. vyd., München 1994, s. 142150), t. j. stav, keď už spor skončil alebo bol vyriešený inak, a so zreteľom na princíp

minimalizácie zásahov do právoplatne skončených konaní a hospodárnosť konania už nemá ďalší zmysel v konaní v danej veci pokračovať.

25. Inými slovami, sťažovateľka zložením preddavku na trovy konania splnila zákonný predpoklad, aby okresný súd v konaní o jej návrhu pokračoval (t. j. aby nezastavil konanie vo veci samej), čím došlo k naplneniu účelu nielen občianskeho súdneho konania vyplývajúceho z § 1 OSP (účinného do 30. júna 2016), ale aj naplneniu obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

26. V takýchto prípadoch sa teória i prax ústavných súdov vyhranene prikláňa k odmietnutiu v takejto veci rozhodovať (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 8. septembra 1999, sp. zn. IV. ÚS 122/99, publikované v Sbírcce nálezů a usnesení Ústavního soudu, zväzok č. 15, uznesenie č. 56, s. 315 a nasl.), pretože tu absentuje možnosť bezprostredného a trvajúceho zásahu, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľa. Ak totiž sťažovateľ namieta zásah do jeho ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv alebo slobôd, potom musí byť tento zásah výrokom meritórneho rozhodnutia ústavného súdu odstrániteľný.

27. V okolnostiach daného prípadu však takáto podmienka splnená nie je, a to práve pre také správanie sťažovateľky ako strany konania, ktorým účinne prispela k jeho pokračovaniu v merite veci. Navyše, vzhľadom na nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 30/2015-55 z 11. mája 2016, ako aj novú procesnú úpravu (Civilný sporový poriadok účinný od 1. júla 2016) námietky sťažovateľky stratili na relevancii.

28. Ústavný súd ďalej konštatuje, že z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti totiž už v minulosti judikoval, že rovnosť účastníkov súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci

účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, IV. ÚS 126/09). V danom prípade strohá argumentácia sťažovateľky, že okresný súd „*bezvýhradne akceptoval iba návrh žalovanej strany*“, ktorou porušenie označeného práva odôvodňovala, nie je pravdivá, keďže už z druhého výroku napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd identickú povinnosť zložiť preddavok na trovy konania v rovnakej výške uložil aj žalovanému ako protistrane v konaní.

29. Ústavný súd napokon dospel k záveru, že z napadnutého uznesenia nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a keďže medzi nimi neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky, ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Na základe uvedeného sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016